

بسمه تعالی

راهنمای کنترل بیماری سالک

ویژه فرمانداران شهرستان های استان فارس

معاونت بهداشت

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳	بیماری سالک
۳	ناقل بیماری سالک
۴	مخزن بیماری سالک
۴	تشخیص و درمان بیماری سالک
۵	انواع بیماری سالک در استان فارس
۵	وضعیت بیماری سالک در استان فارس
۱۲	عوامل خطر عمده در بروز سالک در مناطق تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی شیراز
۱۲	راهکارهای کنترل و پیشگیری سالک
۱۳	علل تداوم استقرار بیماری سالک در وضعیت پرشیوع در استان
۱۴	راهکارهای اجرایی (عملیاتی) برای مقابله با سالک
۱۶	راهکارهای کنترل ناقل (پشه خاکی)
۱۶	راهکارهای کنترل مخزن (موش صحرائی و سگ های بلاصاحب)
۱۶	راهکار های بسیج کلیه بخشهای تاثیر گذار بر سالک
۱۶	راهکار های بسیج اجتماعی برای مقابله با سالک
۱۷	نقش سازمان ها و نهادهای مرتبط در کنترل سالک

بیماری سالک

سالک (لیشمانیوز پوستی) بیماری انگلی است که توسط پشه خاکی جنس ماده از مخازن بیماری (موش صحرائی، سگ، انسان های بیمار) به انسان های سالم منتقل می شود و دوره نهفتگی آن (فاصله زمانی بین ورود انگل به بدن در اثر گزش پشه خاکی تا اولین نشانه های بیماری در فرد) از یک هفته تا دو سال (بطور متوسط ۲ تا ۸ ماه) می باشد. لذا محدوده زمانی اوج گزش پشه خاکی تا زمان بروز بیماری بسیار فاصله دارد که این امر در تنظیم برنامه های پیشگیرانه بسیار با اهمیت است. چراکه زمانی که اولین افراد مبتلا در منطقه دیده می شود زمان نسبتاً زیادی از گزش پشه خاکی گذشته است و اقدامات کنترلی بیماری به حداقل اثربخشی رسیده است.

ناقل بیماری سالک

ناقل این بیماری پشه خاکی است. پشه خاکی ماده به طور متناوب و مکرر خون می خورد و در موقع خون خوردن از مخزن بیماری (موش صحرائی، سگ، انسان های بیمار) آلوده می شود و پس از حدود ۴ الی ۱۸ روز بر حسب نوع انگل و گونه پشه خاکی و شرایط آب و هوایی، می تواند آلودگی را به میزبان مهره دار دیگر منتقل کند.

خونخواری پشه خاکی معمولاً از غروب آفتاب شروع و در طول شب ادامه دارد، اکثر فعالیت آن در نیمه اول شب است ولی در فصل گرما در خیلی از مناطق تا صبح ادامه دارد.

پشه خاکی روزها را در جای تاریک و مرطوب به خصوص زیر تخت ها، پشت کمد ها، شکاف دیوارها و گوشه دیوارها، زیر زمین و سایر قسمت های سایه دار محل های زندگی یا کار و تفریح انسان یا محل نگهداری حیوان شامل لانه های پرندگان، جوندگان و زیر تخته سنگ ها و محل نگهداری دام ها استراحت می کند.

طول عمر پشه خاکی ماده در شرایط مناسب حدود ۵/۱ ماه است که در این مدت یک یا چند بار تخم گذاری می کند. تخمها در درجه حرارت مناسب باز می شوند و پس از طی چهار مرحله لاروی تبدیل به شفیره (پوپ) و سپس پشه بالغ می شود. از زمان تخمگذاری تا خروج حشره بالغ ۲۰ الی ۴۰ روز طول می کشد.

پرواز پشه خاکی منقطع و طول پرواز آن کوتاه است (۵۰۰ متر). حداکثر ارتفاع پشه خاکی در کشور ما در شرایط آب و هوایی مناسب حدود ۲۰ متر می باشد.

پشه خاکی ماده روی مواد آلی در حال فساد، زباله ها، خاک های مرطوب، لانه های پرندگان، اماکن مخروبه، اماکن حیوانی، فضولات حیوانی و... تخمگذاری می کند.

مخزن بیماری سالک

مخازن عمده این بیماری جونندگان (rodent)، موش های صحرائی، سگ و انسان بیمار است.

(موش های ماده در صورت مساعد بودن شرایط زیست در عرض ۱ سال ۷-۵ بار تولید مثل می نمایند و هر بار بین ۵ تا ۱۵ نوزاد دنیا می آورند که این نوزادان در مدت ۳ ماه به بلوغ کامل می رسند و می توانند جفتگیری نموده و بچه دنیا آورند) - طول دوره حاملگی حدود ۲۰-۲۵ روز است.

تشخیص و درمان بیماری سالک

کلیه افراد دارای هرگونه زخم یا ضایعه پوستی در مناطق بومی بیماری که ضایعات پوستی آنان بیش از ۲ هفته بطول انجامد می توانند به مراکز تشخیص و درمان رایگان در شهرستان خود مراجعه نمایند .

انواع بیماری سالک در استان فارس

نوع غالب بیماری در استان فارس بر اساس پژوهش های انجام شده ۹۵ درصد نوع لیشمانیا ماژور (در اصطلاح نوع روستایی یا مرطوب) و ۵ درصد نوع لیشمانیا تروپیکا (در اصطلاح نوع شهری یا خشک) بوده است. همچنین در پژوهش دیگری که در سال ۲۰۱۲ انجام گرفت ۳۳ درصد جونندگان صید شده در استان فارس آلوده به انگل لیشمانیا بودند که ۷۰ درصد جونندگان آلوده دارای نوع ماژور انگل بودند و نوع انگل در ۳۰ درصد جوننده های آلوده نامشخص بود.

بیماری سالک پوستی یک بیماری خودمحدود شونده است که در نوع روستایی یا مرطوب که عامل آن لیشمانیا ماژور است معمولاً ضایعات پوستی بعد از ۲ تا ۸ ماه از بین می رود ولی در نوع شهری یا خشک که عامل آن لیشمانیا تروپیکا است ضایعات پوستی بیش از یک سال و گاهی بیش از این باقی مانده و سپس از بین می روند.

عمده ترین دلیل اهمیت لیشمانیوز یا سالک پوستی اسکار (جوشگاه) است که در فرد بیمار ظاهری نازیبا ایجاد کرده و از جنبه زیبایی شناختی عوارض بسیاری برجا گذاشته و زندگی افراد را تحت تاثیر قرار می دهد ضمن اینکه هزینه های درمان بیماران نیز بالا و مدت درمان نیز طولانی است.

وضعیت بیماری سالک در استان فارس

در حدود ۳۰ درصد موارد لیشمانیوز پوستی کشور مربوط به استان فارس می باشد. (یکی از ۵ استان پرشیوع کشور) سالیانه بین ۲ تا ۵ هزار مورد لیشمانیوز پوستی به مرکز کنترل بیماری های استان گزارش می گردد. که یک سوم افراد مبتلا در گروه سنی زیر ۱۴ سال هستند.

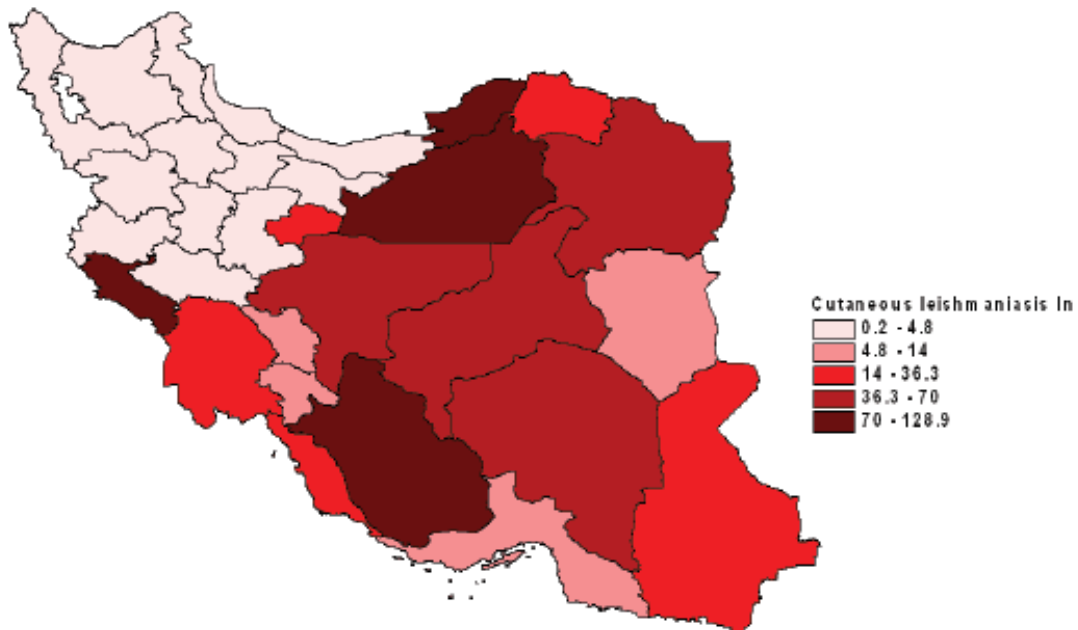
بیماری لیشمانیوز از تمامی شهرستان های استان گزارش می گردد. (۳۹۲ کانون)

مناطق مرکزی و جنوبی استان بیشترین و مناطق شمالی استان کمترین بروز را بخود اختصاص داده اند.

بررسی های انجام شده طی سالیان اخیر نشان داد که بالغ بر ۹۵ درصد موارد لیشمانیوز استان نوع مرطوب بوده است. (مخزن سالک نوع مرطوب جوندگان می باشد)

استان فارس از سالیانه گذشته با توجه به شرایط اکولوژیک مناسب یکی از کانون های بیماری لیشمانیوز بوده است.

موارد بروز لیشمانیوز پوستی در ایران سال ۱۳۹۹

در حال حاضر 392 کانون سالک در استان شناسایی شده است. ویژگی کانون های شناسایی شده از جهت عوامل زمینه ای تاثیر گذار بر سالک به قرار زیر است:

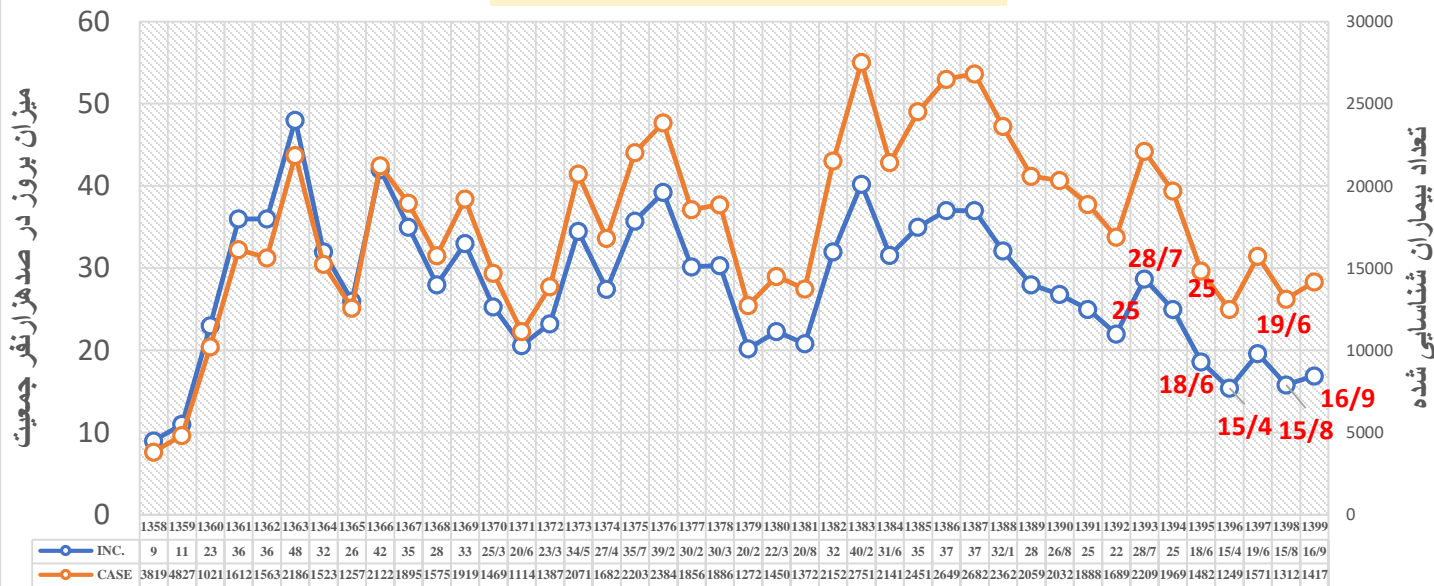
وضعیت کانون های شناسایی شده سالک به تفکیک شهرستان و عوامل تاثیر گذار بر شیوع سالک

ردیف	نام شهرستان	تعداد کانون های بیماری	جمعیت در معرض خطر	تعداد کانون های نخاله سازی ساختمانی	تعداد کانون های دارای مخروبه ها	تعداد خانوارهای دارای دام در محل زندگی	تعداد کانون های دارای دفن غیر بهداشتی زباله	تعداد کانون های دارای جونده
1	استهبان	8	10885	7	5	527	0	8
2	ارسنجان	21	23720	17	16	1914	4	21
3	بختگان	20	9167	15	17	1384	2	20
4	بیضا	17	13600	17	1	2500	0	17
5	پاسارگاد	11	19293	6	11	695	0	11
6	خرامه	21	29500	21	13	1750	0	21
7	داراب	11	19276	8	9	695	0	11
8	رستم	5	8534	5	5	230	0	8
9	زرین دشت	27	73906	24	23	1774	3	27
10	زرقان	10	13038	8	8	635	0	10
11	سروستان	15	25114	9	12	1469	0	15
12	شیراز ۱	27	80671	27	12	1241	0	17
13	شیراز ۲	8	43200	8	7	980	0	8
14	علامرودشت	12	8120	12	8	460	0	12
15	فراشبند	19	24240	17	12	603	0	19
16	فیروزآباد	4	10052	4	4	420	0	4
18	قیروکارزین	8	9993	8	8	241	0	8
19	کازرون	3	11120	3	3	170	0	3
21	کوار	23	55292	19	11	3238	4	23
22	لامرد	27	37276	27	26	1802	3	27
23	مرودشت	71	96137	28	43	2133	1	71
24	ممسنی	18	50704	18	12	4752	2	18
25	نی ریز	6	4700	5	6	370	1	6
385	مناطق تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی شیراز	392	677538	332	277	29983	20	385

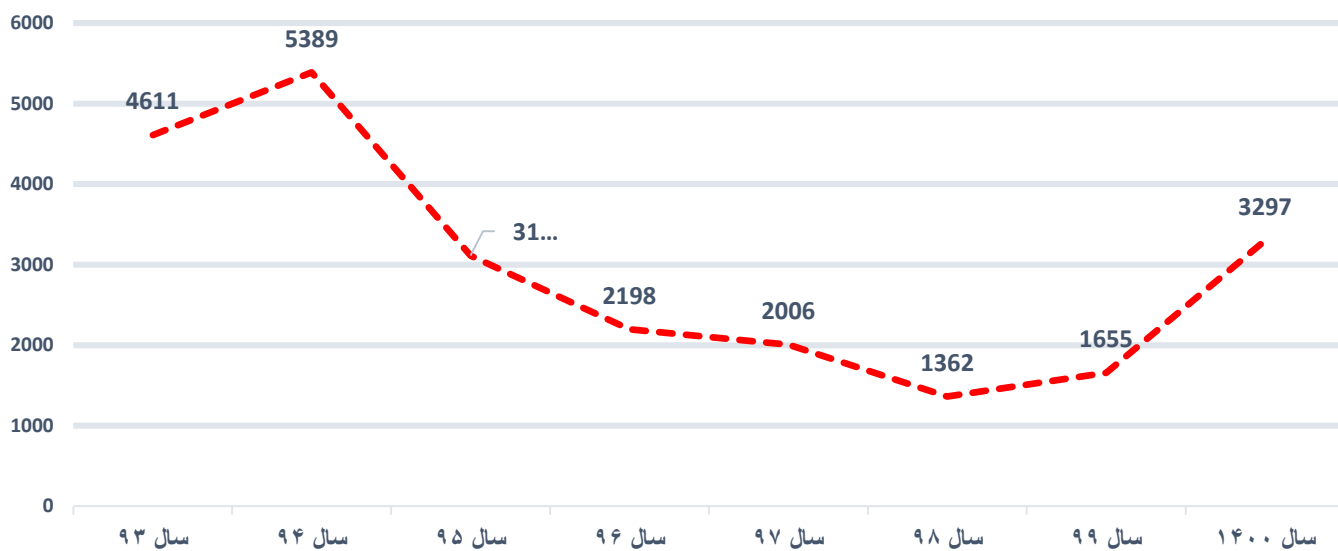
درصد کانون هایی که با مشکل همجواری محیط های مسکونی با محل زندگی جوندگان مواجه هستند	درصد کانون هایی که با مشکل دفع غیر بهداشتی زباله مواجه هستند	درصد کانون هایی که با مشکل مخروبه ها مواجه هستند	درصد کانون هایی که با مشکل نخاله ساختمانی مواجه هستند	
100.00	0.00	62.50	87.50	استهبان
100.00	19.05	76.19	80.95	ارسنجان
100.00	10.00	85.00	75.00	بختگان
100.00	0.00	5.88	100.00	بیضا
100.00	0.00	100.00	54.55	پاسارگاد
100.00	0.00	61.90	100.00	خرامه
100.00	0.00	81.82	72.73	داراب
160.00	0.00	100.00	100.00	رستم
100.00	11.11	85.19	88.89	زرین دشت
100.00	0.00	80.00	80.00	زرقان
100.00	0.00	80.00	60.00	سروستان
62.96	0.00	44.44	100.00	شیراز ۱
100.00	0.00	87	100	شیراز ۲
100.00	0.00	66.67	100.00	علامرودشت
100.00	0.00	63.16	89.47	فراشپند
100.00	0.00	100.00	100.00	فیروزآباد
100.00	0.00	100.00	100.00	قیروکارزین
100.00	0.00	100.00	100.00	کازرون
100.00	17.39	47.83	82.61	کوار
100.00	11.11	96.30	100.00	لامرد
100.00	1.41	60.56	39.44	مرودشت
100.00	11.11	66.67	100.00	ممسنی
100.00	16.67	100.00	83.33	نی ریز
98.21	5.10	70.66	84.69	

۴۸ درصد جمعیت تحت تاثیر سالک در استان فارس روستایی و ۵۲ درصد شهری است.

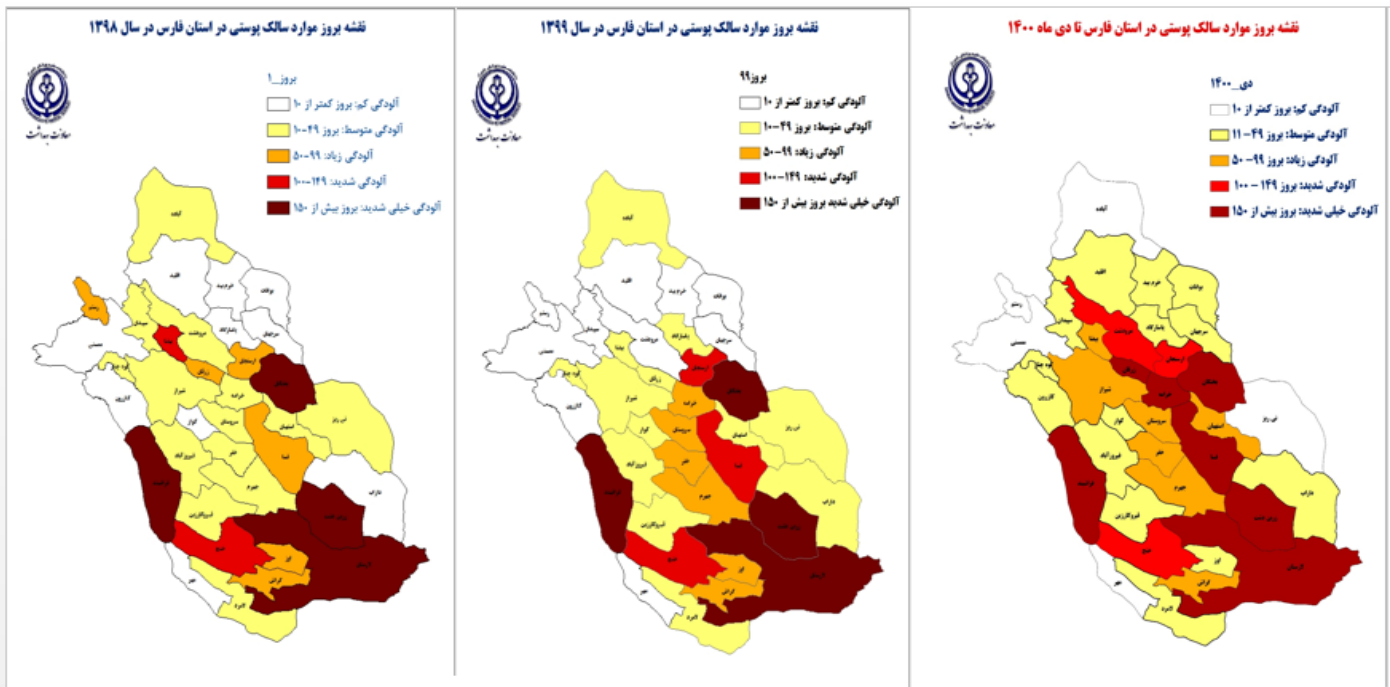
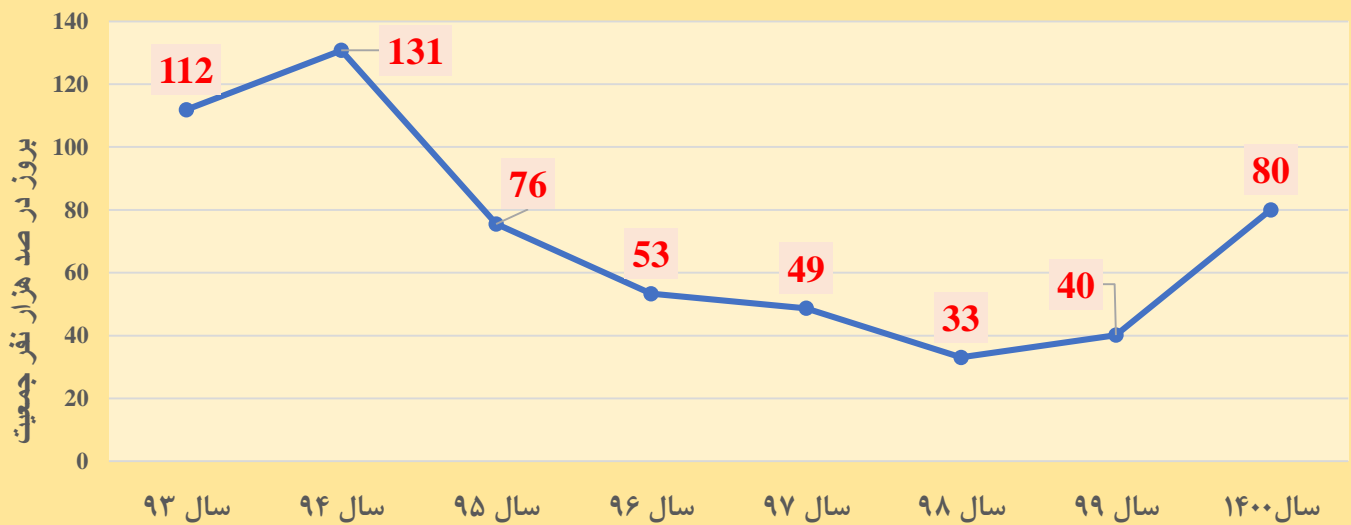
تعداد موارد و میزان بروز سالک در ایران (۱۳۵۸-۱۳۹۹)

روند تعداد لیشمانیوز پوستی شناسایی شده در مناطق تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی شیراز طی سال های ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۰

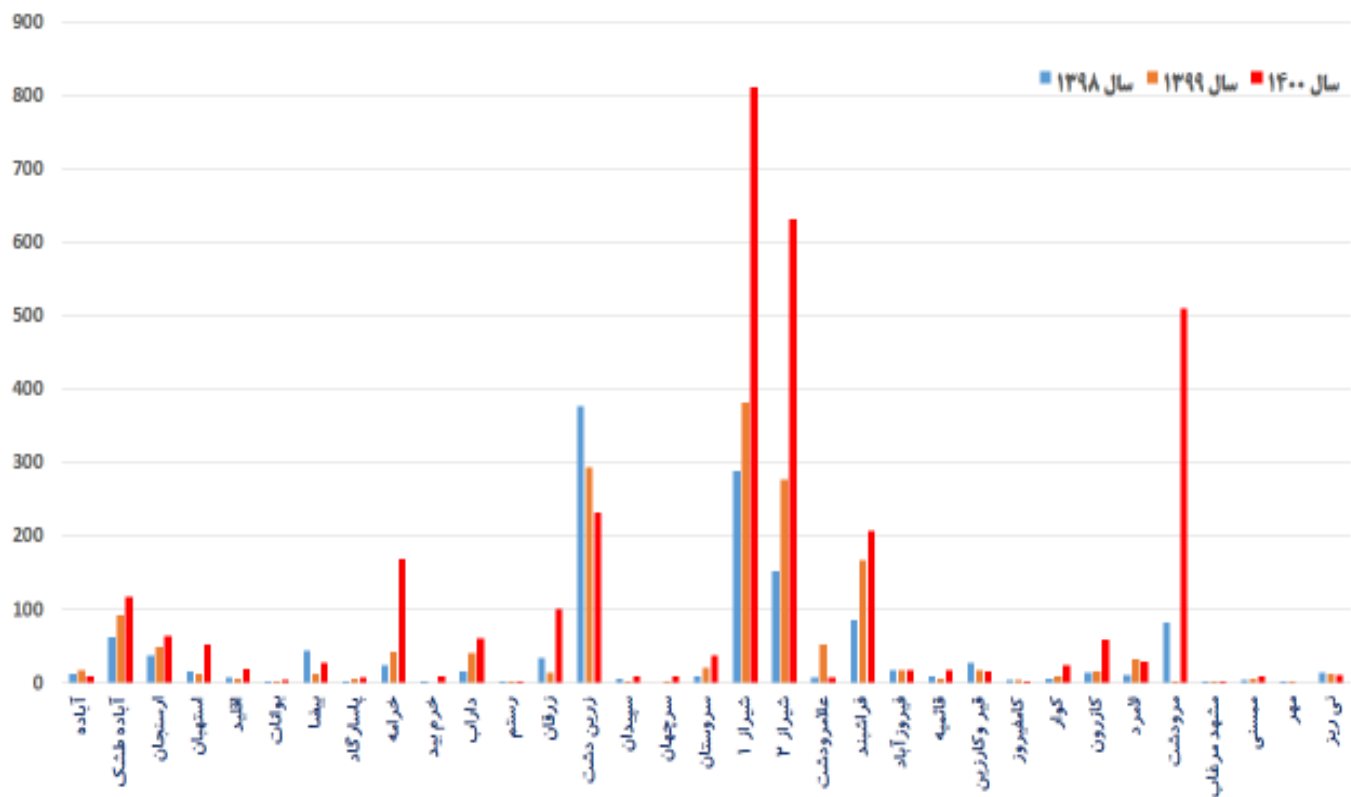

بروز موارد لیشمانیوز پوستی دانشگاه علوم پزشکی شیراز

*نقشه رنگ بندی استان فارس از جهت بروز سالک پوستی طی سالهای ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۰

تعداد موارد لیسمانیوز پستی به تفکیک شهرستان های دانشگاه علوم پزشکی شیراز طی سالهای ۱۳۹۸-۱۴۰۰

۱۲ شهرستان پر شیوع سالک پستی دانشگاه علوم پزشکی شیراز

- شیراز
- مرودشت
- زرین دشت
- زرقان
- فراشبند
- خرامه
- بختگان
- ارسنجان
- استهبان
- سروستان
- کازرون
- لامرد

تعداد موارد بیماری سالک شناسایی شده در شهرستان های استان فارس در سال ۱۴۰۰

ردیف	نام شهرستان	موارد ابتلا سالک در سال ۱۴۰۰	ردیف	نام شهرستان	موارد ابتلا سالک در سال ۱۴۰۰
۱	شیراز	۱۴۴۱	۱۶	اقلید	۱۹
۲	مرودشت	۵۱۲	۱۷	فیروزآباد	۱۷
۳	زرین دشت	۲۳۲	۱۸	کوهچنار	۱۶
۴	فراشبند	۲۰۷	۱۹	قیر وکارزین	۱۵
۵	خرامه	۱۷۷	۲۰	نی ریز	۱۰
۶	آباده طشک	۱۳۳	۲۱	خرم بید	۱۰
۷	زرقان	۱۰۶	۲۲	ممسنی	۹
۸	ارسنجان	۶۴	۲۳	آباده	۸
۹	داراب	۶۰	۲۴	سپیدان	۸
۱۰	کازرون	۵۸	۲۵	سرجهان	۸
۱۱	استهبان	۵۱	۲۶	پاسارگاد	۷
۱۲	لامرد	۳۹	۲۷	بوانات	۳
۱۳	سروستان	۳۶	۲۸	رستم	۲
۱۴	بیضا	۲۶			
۱۵	کوار	۲۴			

راهکارهای کنترل و پیشگیری سالک

- ۱- اقدام یکپارچه، هماهنگ و به هنگام بین بخشی
- ۲- بهسازی محیط، ساماندهی بافت های فرسوده مسکونی، ارتقای شرایط بهداشتی منازل، جدا سازی محل های مسکونی از محلهای نگهداری دام، دفع بهداشتی زباله ، فاضلاب و فضولات حیوانی
- ۳- مدیریت مخازن بیماری (جونده کشی) و ساماندهی سگ های بلاصاحب
- ۴- مدیریت ناقلین بیماری و حفاظت در برابر گزش
- ۵- ارتقاء سطح آگاهی جامعه
- ۶- تشخیص و درمان مبتلایان

عوامل خطر عمده در بروز سالک در مناطق تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی شیراز:

- نزدیکی محیط مسکونی به زیستگاه جوندگان
- خانه ها و بافت مخروبه و وجود خاکروبه در منازل
- بافت فرسوده شهری
- محل دفن نخاله های ساختمانی
- دفع غیر بهداشتی زباله

درصد کانون هایی که با مشکل همجواری محیط های مسکونی با محل زندگی جوندگان مواجه هستند	درصد کانون هایی که با مشکل دفع غیر بهداشتی زباله مواجه هستند	درصد کانون هایی که با مشکل مخروبه ها مواجه هستند	درصد کانون هایی که با مشکل نخاله ساختمانی مواجه هستند
98.21	5.10	70.66	84.69

علل تداوم استقرار بیماری سالک در وضعیت پر شیوع در استان

۱- عوامل مدیریتی و اجرایی

- ✓ عدم اجرای اقدامات کنترلی بصورت یکپارچه، هماهنگ و به هنگام توسط سازمان های مرتبط
- ✓ عدم تخصیص اعتبارات کافی برای انجام اقدامات کنترلی
- ✓ در اولویت قرار نگرفتن کنترل بیماری سالک در برهه های زمانی متعدد از سوی مسئولین استانی

۲- عوامل اکولوژیک و محیطی

- ✓ وجود بافت های فرسوده شهری و روستایی
- ✓ عدم ساماندهی مخروبه ها و نخاله های ساختمانی
- ✓ زندگی در محل های مسکونی با شرایط بهداشتی نامناسب از جهت تکثیر ناقلین بخصوص در حاشیه شهرها و برخی روستاها
- ✓ عدم توجه به اکولوژی منطقه در احداث محیط های مسکونی و صنعتی ... و قرار گیری برخی از این مناطق در زیستگاه های بومی جوندگان و کانون های قدیمی بیماری سالک
- ✓ تغییرات زیست محیطی شامل توسعه کشاورزی، کویر زدائی، سدسازی و ... که منجر به تغییرات در جمعیت، مهاجرت جوندگان شده است
- ✓ دفع غیر بهداشتی زباله، فضولات حیوانی در برخی مناطق
- ✓ دفع غیر بهداشتی فاضلاب بخصوص در حاشیه شهرها، روستاها و مناطق خارج از خدمات شهری و روستایی
- ✓ مستقل نبودن دامداری ها از منازل مسکونی در روستاها و وجود مجتمع های دامداری در نزدیکی منازل مسکونی در بافت شهری و روستایی

۳- عوامل فرهنگی و رفتاری جامعه در قبال بیماری سالک

- ✓ حضور افراد در فضای باز در ساعات پیک عملکرد ناقل (غروب آفتاب)
- ✓ خوابیدن شبانه در فضای باز بدون استفاده از پشه بند و مواد دور کننده ناقلین
- ✓ استفاده از لباسهای آستین کوتاه در فصل انتقال بیماری به دلیل گرمای هوا در استان
- ✓ عدم تجهیز منازل به امکانات کنترل کننده ناقلین (توری درب و پنجره، وسایل دافع حشرات)

راهکارهای اجرایی (عملیاتی) برای مقابله با سالک:

۱. مدیریت نخاله های ساختمانی و بافت مخروبه در ۱۰۰ درصد کانون هایی که با مشکل نخاله های ساختمانی و بافت مخروبه مواجه هستند

جمع آوری نخاله ساختمانی و انتقال آوارهای ناشی از تخریب خانه ها به فاصله حداقل ۵ کیلومتری خارج از محدوده ی مسکونی

تسطیح نخاله های ساختمانی منتقل شده به خارج از محدوده ی مسکونی هر چند وقت یکبار
*با توجه محدودیت زمانی و شرایط انتقال بیماری اقدامات بایستی قبل از فصل انتقال بیماری و در کوتاه ترین زمان (حداکثر تا پایان خرداد ماه) صورت گیرد.

۲. جمع آوری و دفع بهداشتی زباله در ۱۰۰ درصد کانون های بیماری سالک

جمع آوری مرتب زباله ها و انتقال آنها به فاصله حداقل ۵ کیلومتری خارج از مناطق آلوده و دفن بهداشتی آنها

۳. بهسازی ۱۰۰ منازل مسکونی از جهت کنترل ناقل با حمایت مالی شبکه بانکی از ساکنان این واحدهای مسکونی

بهسازی منازل مسکونی و پوشاندن شکاف دیوارها به خصوص محیط های روستایی که دارای بافت قدیمی می باشند. در این راستا حمایت مالی نظام بانکی از صاحبان این ساختمانها اضطراری است.

۴. مبارزه با ناقلین و حفاظت از گزش

مهمترین عوامل موثر در وفور ناقل (پشه خاکی) عوامل زیست محیطی (وجود زمین های کشاورزی، پوشش گیاهان طبیعی، بافت اماکن مسکونی، وجود نخاله های ساختمانی، نگهداری پستانداران و پرندگان در منازل، تجمع کود حیوانی و زباله نزدیکی منازل) است.

- **بهسازی محیط** مهمترین اقدام در کاهش تکثیر و جمعیت ناقلین (پشه خاکی) است. این اقدامات نیازمند هماهنگی بیش از پیش بین بخشی و انجام وظایف توسط هر سازمان در حیطه ماموریت خود است.
- **محافظت فردی در برابر گزش** شامل استفاده از پشه بند ها و توری های استاندارد آغشته به حشره کش، بکاربردن اقلام دور کننده حشرات، پوشیدن پیراهن آستین بلند و شلوار در کاهش گزش موثر است. دسترسی مردم به این اقدام حفاظتی با قیمت مناسب از جمله پشه بند اصلی ترین موضوع در استفاده از این اقلام است. جذب خیرین، مشارکت عمومی و استفاده از امکانات تولیدی شهرستان می تواند در این خصوص راهگشا باشد.

۵. جونده کشی (ترجیحا ۴ نوبت جونده کشی در سال) در کانون های دارای مشکل همجواری محل های مسکونی با زیستگاه جوندگان

روش های مبارزه با جوندگان

مبارزه مکانیکی: جوندگان را از رسیدن به آب غذا و پناهگاه باز می دارند.

مبارزه شیمیایی: استفاده از سموم مختلف

جونده کشی در سال اول می بایست در چهار مرحله و در سال دوم یک مرحله انجام گردد و در سالهای بعد یک سال در میان فقط یک نوبت قبل از شروع فعالیت پشه ها به شعاع ۵۰۰ متری اطراف آخرین منزل روستا یا حاشیه شهر انجام می گردد .

۶. ساماندهی سگ های بلاصاحب در کانون هایی که بر اساس نظام مراقبت مخزن دارای سگ های آلوده از جهت سالک هستند.

ساماندهی سگ های بلاصاحب نیازمند تشکیل کمیته های اختصاصی و اجرای کار با بهترین تصمیم بسته به شرایط منطقه دارد

۷. ارتقای آگاهی و نگرش جمعیت تحت تاثیر سالک

استفاده از ظرفیت کلیه دستگاه ها در امر آموزش و اطلاع رسانی مردمی برای آگاهی عموم از راه های انتقال و روش های پیشگیری از سالک

راهکارهای کنترل ناقل (پشه خاکی)

- 1- افزایش دسترسی و استفاده از پشه بند اغشته به سم در کانون های بالقوه و بالفعل
- 2- افزایش استفاده از وسایل حافظت شخصی در برابر گزش پشه مانند قلم دفاع حشرات به ویژه در کودکان
- 3- اجرای IRS (indoor residual spraying) و CSS (chemical space spraying) در مناطق اپیدمیک و اندمیک
- 4- بهسازی محیط مانند پاکسازی محیط درون منازل و محیطهای بیرونی در بافت مسکونی از خاکروبه ها، مخروبه ها و نخاله ها و فضولات حیوانیاصلاح بافت فرسوده شهری و روستایی بهسازی منازل و محللهای نگهداری دامها با ترمیم درزها و ترکها و محللهای زیست پشه خاکی

راهکارهای کنترل مخزن (موش صحرائی و سگ های بلاصاحب)

- 1- اجرای برنامه جونده کشی (و کنترل سگهای ولگرد) در کلیه کانون هایی که همجواری بافت مسکونی با زیستگاه جوندگان وجود دارد
- 2- کنترل شرایط تاثیرگذار بر جمعیت جوندگان از قبیل الگوی کشت و شکارچیان طبیعی جوندگان در مناطق
- 3- کنترل شرایط تاثیرگذار بر جمعیت سگهای ولگرد مانند دفع بهداشتی زباله

راهکار های بسیج کلیه بخشهای تاثیرگذار بر سالک

- 1- تشکیل کمیته فرابخشی سالک در سطح استان با محوریت استانداری، در سطح شهرستان با محوریت فرمانداری و در سطح کانون ها با محوریت بخشداری و شوراهای اسلامی محلی
- 2- تدوین برنامه اجرایی در کلیه سطوح استان، شهرستان و هریک از کانون ها
- 3- الزام سازمانهای تاثیرگذار جهت لحاظ کردن ماموریت های خود در راستای کنترل سالک در برنامه عملیاتی سالانه

راهکار های بسیج اجتماعی برای مقابله با سالک

- 1- جلب مشارکت NGOها جهت حمایت از اقدامات محلی در کنترل سالک
- 2- برپایی کارگاه ها و جلسات اجتماعی به منظور افزایش حس مسیولین ، دانش و سطح هشدار جامعه با حضور مسوولیت محلی و افراد تاثیرگذار و در نهایت عموم جامعه
- 3- مشارکت دادن اعضای جامعه در اجرای برنامه به منظور افزایش احساس مسوولیت و مالکیت ، پاسخگویی و تداوم در اجرای مداخلات
- 4- اختصاصی سازی پیامها متناسب با فرهنگ و اعتقادات و مسایل اجتماعی هر کانون به منظور ارتقای تغییر رفتار
- 5- استفاده از رسانه های چاپی ، رسانه های جمعی و شبکه های اجتماعی و افراد پرنفوذ محلی به منظور رساندن پیام و افزایش احتمال تغییر رفتار

نقش سازمان ها و نهادهای مرتبط در کنترل سالک

۱- استانداری

- تشکیل کارگروه استانی کنترل سالک با حضور سازمان ها و نهادهای تاثیرگذار در جهت اقدام یکپارچه، هماهنگ و به هنگام
- تدوین برنامه جامع استانی در جهت کنترل سالک و پایش عملکرد دستگاه های متولی
- اختصاص بودجه متناسب با برنامه عملیاتی سالیانه در جهت کنترل جوندگان، کنترل ناقلین و...
- اتخاذ سیاست های لازم در جهت حمایت از بهسازی منازل مسکونی، جدا سازی محل های نگهداری دام از بافت های مسکونی، جمع آوری و دفع بهداشتی زباله و فاضلاب در محیط های روستایی و سایر عوامل محیطی

۲- فرمانداری ها

- تشکیل کارگروه کنترل سالک در شهرستان و تدوین برنامه عملیاتی محلی با هدف انجام اقدامات هماهنگ، یکپارچه و به هنگام سازمانها و نهادهای و پایش عملکرد ایشان طبق تدوین شده

۳- بخشداری ها

- هماهنگ سازی فعالیت های محلی کنترل سالک ویژه هریک از کانون های تحت پوشش
- مدیریت اجرای برنامه های کنترلی بیماری و تامین تجهیزات و نیروی انسانی مورد نیاز در بخش و روستاهای زیر مجموعه

۴- شوراهای اسلامی و دهیاری ها

- برنامه ریزی و اجرای برنامه های کنترلی محلی و جلب مشارکت عمومی در این خصوص به ویژه بهسازی محیط و کنترل جوندگان و ناقلین (جونده کشی و تخریب و جمع آوری اماکن مخروبه و تسطیح نخاله های ساختمانی، بهسازی محیط و...)

۵- شهرداری ها

- اجرای برنامه های موثر در کنترل بیماری در حیطه وظایف شهرداریها همچون:
- تخریب و جمع آوری اماکن مخروبه
- جمع آوری و تسطیح نخاله های ساختمانی
- جمع آوری، حمل و دفع صحیح زباله و ساماندهی ماندآب های سطحی و پوشاندن کانال های روباز
- توجه به اکولوژی منطقه در توسعه و ساخت و سازهای شهری از جهت قرار گیری در کانون های بیماری
- مشارکت در ارتقای آگاهی عمومی نسبت به بیماری
- ساماندهی سگ های بلاصاحب

۶- شرکت آب و فاضلاب

- رسیدگی به مشکلات مناطق دارای دفع غیر بهداشتی فاضلاب با اولویت مناطقی که کانون بیماری سالک هستند
- پوشاندن کانال‌های روباز و برطرف کردن ترکیب‌های لوله‌های آب در اسرع وقت

۷- جهاد کشاورزی

- مشارکت در کنترل جمعیت جوندگان در کانون‌های بالفعل و بالقوه سالک از طریق اختصاص گندم و سم یا طعمه سمی آماده در زمان مناسب و به مقدار مورد نیاز جهت جوندگی
- در نظر گرفتن ریسک ازدیاد جمعیت جوندگان در زمان تصمیم‌گیری برای تغییرات در کشت محصولات کشاورزی در مناطق بالقوه و بالفعل بیماری سالک

۸- اداره کل حفاظت محیط زیست و اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری

- همکاری با پرسنل بهداشتی درمانی در خصوص صدور مجوز مداخله در مناطق تحت پوشش برای مبارزه با مخزن و ناقل
- تغییر یا عدم استفاده از گونه‌های گیاهی جاذب ناقلین و جوندگان جهت بیابان‌زدایی و حفظ حریم بیش از یک کیلومتر از مناطق مسکونی در کاشت گونه‌های گیاهی
- استعلام از شبکه بهداشت و درمان شهرستان در خصوص تغییر در اکوسیستم منطقه و اثرات آن در افزایش بیماری

۹- اداره کل راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای و اداره کل راه و شهرسازی

- همکاری در اختصاص ادوات سنگین راه‌سازی برای اجرای عملیات تسطیح و لانه‌کوبی
- عدم ساخت و ساز در کانون‌های بیماری با استعلام از شبکه‌های بهداشت و درمان شهرستان
- استعلام از شبکه بهداشت و درمان شهرستان در خصوص تغییر در اکوسیستم منطقه و اثرات آن در افزایش بیماری

۱۰- اداره کل آموزش و پرورش

- هماهنگی با شبکه بهداشت برای اجرای برنامه‌های آموزش پیشگیری در مدارس و انجمن‌های اولیاء و مربیان

۱۱- سازمان صدا و سیما

- مشارکت در ارتقای آگاهی و آموزش‌های عمومی در جهت ارتقاء سطح آگاهی جامعه

۱۲- ائمه جمعه و جماعات

- همکاری در ارتقاء سطح آگاهی عمومی

- مشارکت در برخورد با متخلفین بهداشتی

علل گسترش بیماری سالک :

